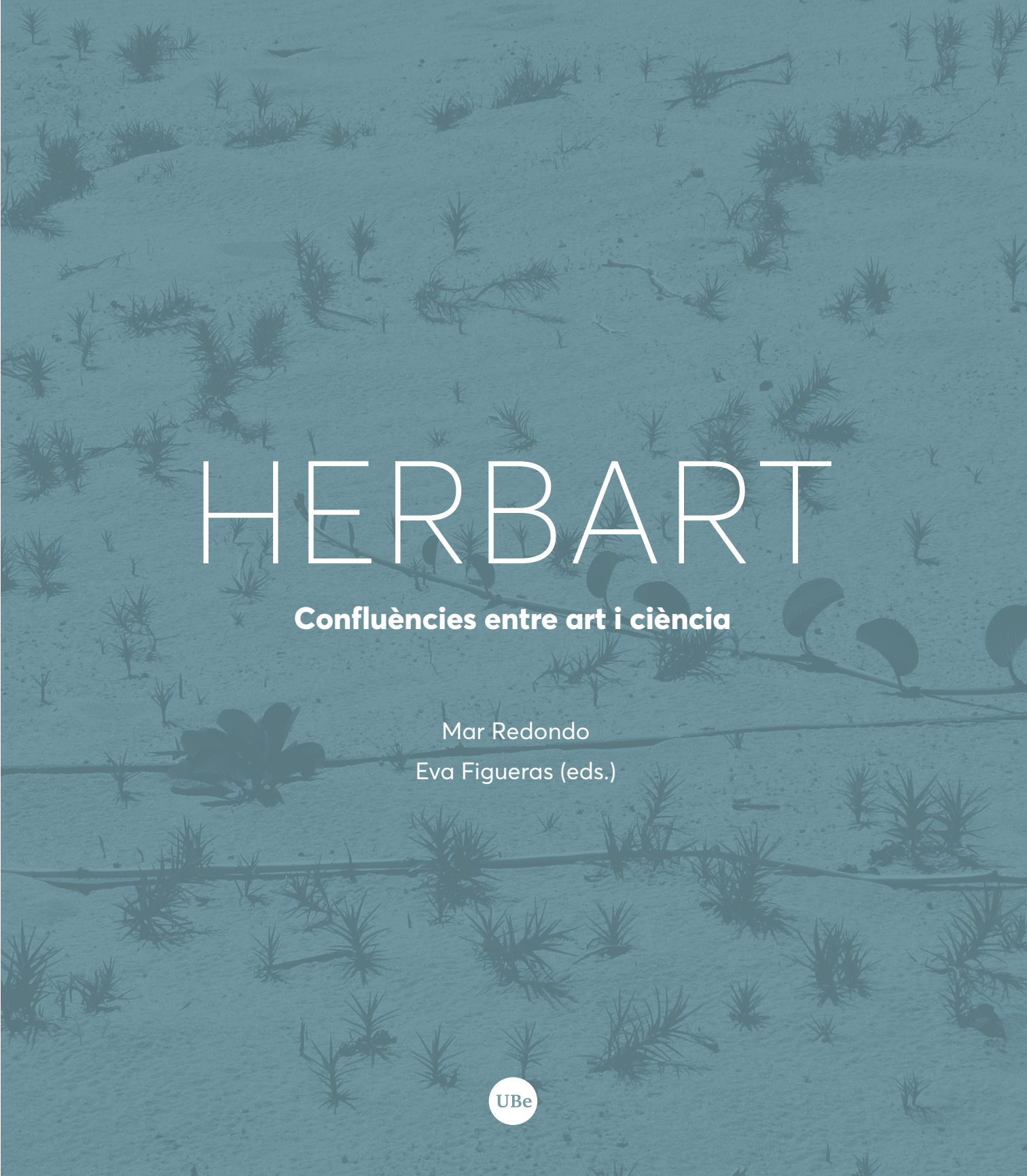

HERBART

Confluències entre art i ciència

Mar Redondo
Eva Figueras (eds.)

UBe

HERBART

HERBART

Confluències entre art i ciència

Mar Redondo

Eva Figueras (eds.)

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Edicions

Biblioteca Universitària

SUMARI

- 9 *Presentació*, per Agustí Alcoberro Pericay, vicerector de Patrimoni i Activitats Culturals

INTRODUCCIÓ

- 15 *HerbArt, confluències entre art i ciència*, per Eva Figueras i Mar Redondo
19 *Els primers 56 anys de l'hivernacle del jardí Ferran Soldevila de la Universitat de Barcelona*, per Salvador García Fortes

FRAGILITAT

- 26 Marta Aguilar, *Fragilidad / destrucción, colaboración ecoartística*
30 Ángela Cabrera, *O Avó*
34 Eva Figueras, *Pellaea calomelanos a Catalunya. Un exemple de fragilitat i fortalesa*
38 Mónica Oliva, *Topografías de un porvenir*
40 Mar Redondo, Pere Freixa, *Atzavara*
44 Pilar Rosado, *Natura artificialis*
48 Maristela Salvatori, *Desenhos na areia*
52 Márcia Sousa, *Lições da terra e da água*
56 Teresa Garnatje, Daniel Vitales, Jaume Pellicer, *Sobre l'origen misteriós de la falguera Pellaea calomelanos: desxifrant l'enigma de la seva arribada a Catalunya*
60 Airy Gras, Maristela Salvatori, *Ipomoea pes-caprae (L.) R. Br. (Convolvulaceae)*
66 Mónica Oliva, *La invasión del paisaje: Topografías de un porvenir*

CONTEMPLACIÓ

- 80 Manuela Candini, *La Natura delle cose*
86 Eva Figueras, *Caminant entre llibres d'artista: Fràgilment fort, Felecha i Escala de la Vida*
90 Francesca Genna, *Carillon e Il libro dei ricordi*
94 Carmen Hidalgo de Cisneros, *Trepadoras. Movimientos hacia la luz y dos caras*

- 100 Mar Redondo, Pere Freixa, *Cicle*
 104 Carmen Hidalgo de Cisneros, *Abstracción y arte botánico. Dibujo, ritmos de la naturaleza y mundo vegetal*

DIVERSITAT

- 120 Sylvie Bussièrès, *Una colección híbrida*
 126 Ángela Cabrera, *Los secretos de la naturaleza: Els colors de la ratafia*
 132 Francesca Genna, *Ciò che resta*
 138 Gema Navarro, *Algae*
 142 Mónica Oliva, *Abstracción herbaria: Helianthus annuus. Dendograma de un girasol silvestre*
 146 Antoni Vidal, *Índex de llavors imaginàries*
 152 Marta Aguilar, *El herbario como práctica diversa*
 158 Airy Gras, Teresa Garnatje, Montse Parada, Joan Vallès, *La ratafia, un licor i moltes coses més: natura, coneixement tradicional, aliment, remei, patrimoni, art*
 166 Graciela Machado, *As muitas palavras que perderam sentido*
 176 Neus Nualart, Jordi López-Pujol, *Ginkgo biloba y Kalanchoe × houghtonii: dos ejemplos de resiliencia en el mundo vegetal*

COMPARTIR SABERS

- 190 Mònica Arenas, *La collecció de llibres d'artista del CRAI Biblioteca de Belles Arts de la Universitat de Barcelona*
 200 Pere Freixa, *El sueño cibernético: serendipia, arte, ciencia y máquinas*
 220 Roser Guàrdia, Amelia Gómez, *L'herbari de la Universitat de Barcelona*
 226 Oriane Hidalgo, Elodie Hidalgo, Mercè Rocabembosch, Joan Vallès, *La botànica: entre art i ciència*
 244 Neus Ibáñez, *La resiliència i l'herbari Salvador*
 250 Marta Saliné, Fàtima López, *Les flors i les plantes en la Barcelona modernista: del microobjecte a la macroarquitectura*

Presentació

Agustí Alcoberro Pericay

Vicerector de Patrimoni i Activitats Culturals

Aquesta obra neix de la col·laboració de la comunitat universitària i, de fet, hi som representats, en certa manera, cadascun de nosaltres. En primer lloc, les investigadors i els investigadors, científics i artistes que, units en el projecte internacional «HerbArt: art i ciència en confluència», hi han aportat el seu coneixement i la seva obra artística. Sense l'empenta i la sensibilitat de Mar Redondo i Eva Figueras, curadores de l'obra, no hauria estat possible concebre i articular un catàleg de particular bellesa i contingut complet com el que teniu a les mans.

La fragilitat, la contemplació, la diversitat i la capacitat de compartir sabers són els quatre eixos que configuren una obra genuïnament interdisciplinària, compromesa amb l'entorn natural i el seu coneixement, des de diferents àmbits acadèmics i perspectives artístiques. L'edició acurada duta a terme per Edicions UB ha fet possible que fons i forma harmonitzessin i que el mateix catàleg reflecteixi la precisió de les obres i la riquesa dels seus significats.

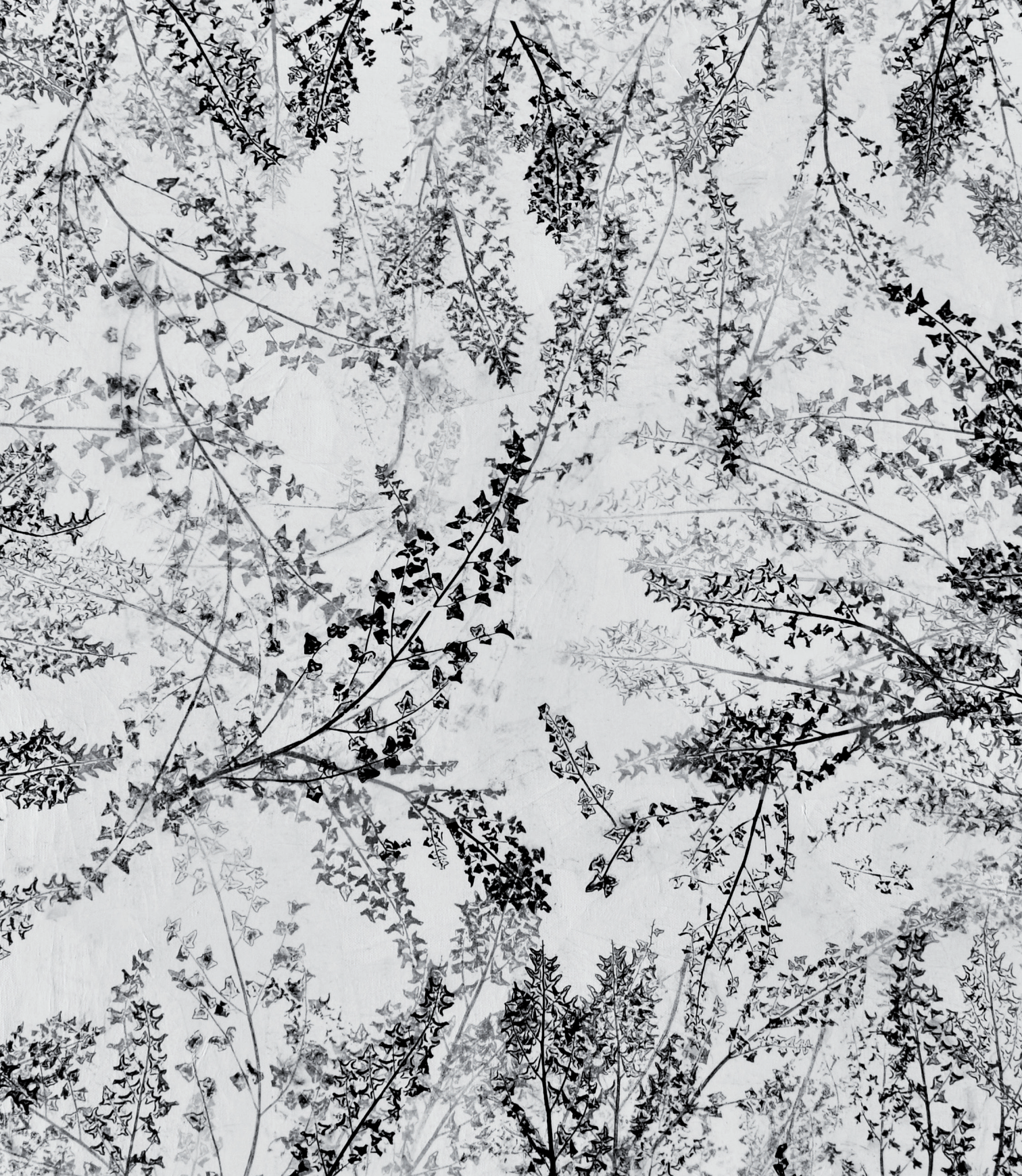
En segon lloc, el nostre reconeixement a la Comissió per a la Gestió Integral del Jardí Ferran Soldevila, i a les diverses unitats que hi són representades: l'Àrea d'Infraestructures i Serveis Generals, l'Administració de Centre, la unitat de Relacions Institucionals i Protocol, les unitats de Manteniment, Seguretat i Logística, el responsable del jardí, el Centre de Documentació de Biodiversitat Vegetal (CeDocBiV), membres de la comunitat acadèmica i el mateix Vicerectorat de Patrimoni i Activitats Culturals. Els responsables d'aquestes unitats han fet possible en els darrers anys la recuperació de l'hivernacle, patrimoni cultural immoble de la UB, on ha tingut lloc el treball originari i l'exposició que aquest començament d'estiu, després de la pausa imposada per la pandèmia, podem reprendre.

Deia Ciceró: «Si a prop de la biblioteca hi teniu un jardí, ja no us faltaran res». La cita és pertinent avui per referir-nos a l'Edifici Històric de la nostra

universitat, que va ser concebut ara fa un segle i mig no només com un espai amb aularis, sales de reunions i seminaris, sinó que convertí en elements centrals de la institució la seva imponent biblioteca i el seu no menor jardí. Per part d'Elies Rogent i dels pares fundacionals, en el moment del retorn definitiu de la universitat a Barcelona després del seu desterrament, aquella decisió va ser tota una declaració de principis. Avui aquest esperit s'expressa quotidianament en la vida acadèmica, i resulta especialment evident en iniciatives de gran interès i originalitat com la que aquí presentem.

Celebrem, doncs, que un grup internacional de recerca ens faci l'honor d'ocupar l'hivernacle recentment recuperat amb una exposició que és el resultat de dos anys de producció creativa inspirada en la flora i l'herbari, i amb quatre eixos temàtics: la fragilitat i la destrucció, la contemplació, la diversitat i la singularitat, i la resiliència. Metàfora dels temps viscuts, aquest catàleg, avui, veu la llum, i hi dialoga, dins i fora de cada peça i més enllà de l'espai recuperat, projectant-se en el temps com només ho fan els llibres.

HerbArt, confluències entre art i ciència

Eva Figueras i Mar Redondo

Editores

Aquest llibre és la culminació d'un bon treball de col·laboració entre científics i artistes procedents de diferents universitats i escoles d'educació superior, el qual s'inicia l'abril del 2019 amb el projecte internacional «HerbArt: art i ciència en confluència», a Barcelona, i finalitza el juliol del 2021. En aquest projecte, la flora i l'herbari s'aborden com a font d'inspiració, d'estudi i reflexió, des de les mirades creativa i científica.

Els artistes i els investigadors en botànica participants es van reunir per compartir processos, identificar territoris de col·laboració interdisciplinària i trobar confluències entre la creació artística, la genètica i l'evolució de les plantes, partint de l'herbari com a arxiu compartit. Es van proposar tres àmbits de treball cooperatiu: el primer feia referència a la *fragilitat* i la *destrucció* de la biodiversitat, el segon versava sobre la *contemplació* i el benestar dels humans en convivència i comunió amb la natura, i el tercer abordava la *diversitat* i la *singularitat* de plantes en determinats territoris. En acabar es va afegir un concepte que encercla totes les recerques: la *resiliència* de les espècies, però també de la cultura.

La publicació *HerbArt. Confluències entre art i ciència* recull i expressa un recorregut pels eixos temàtics sobre els quals artistes i botànics van desenvolupar els seus processos.

La fragilitat dels ecosistemes davant el que se sol denominar canvi global (suma del canvi climàtic i d'altres canvis derivats de l'activitat humana) pot conduir a la seva destrucció. Únicament una protecció adequada del medi natural pot evitar l'extinció de la flora autòctona d'un lloc determinat.

Les plantes invasores estan lligades a processos que impliquen fragilitat perquè comporten la destrucció o modificació dels hàbitats i impliquen la destrucció dels hàbitats que colonitzen. Un efecte directe de la globalització és la invasió de flora exòtica o al·lòctona i l'augment del risc d'extinció de la flora autòctona.